

فوائد امام غائب

aliakbartalafi@yahoo.com

چکیده: نهان زیستی حضرت مهدی علیه السلام این سؤال را پیش می آورد که آن حضرت در حال غیبت چه فایده ای برای مردم دارد؟ و چنان چه فوایدی دارد، مردم چگونه می توانند از آن حضرت بهره مند شوند؟ در روایت های شیعی برای پاسخ به این پرسش کهن، امام غائب به خورشید پشت ابر تشبیه شده است که وجوهی چند برای آن ذکر کرده اند.

کلید واژه ها: غیبت، مهدویت، بهره مندی از امام زمان علیه السلام، تشیع، امامت.

مقدمه

اگر در معنی غیبت دقت کنیم، خواهیم دید که غیبت تنها به معنای ندیدن شخص یا دیدن و نشناختن اوست و هیچ گاه به معنی عدم حضور و فایده نداشتن نیست. گویا مردم بر این پندارند که غیبت شخص موجب عدم فایده و کارایی او می شود. و البته این پندار از زمان صدر اسلام وجود داشته است و در قالب پرسش مطرح شده است و اهل بیت علیهم السلام نیز به آن پاسخ داده اند. از پاسخ آنان برخی از فوائد مهم امام غائب و چگونگی بهره مندی مردم از ایشان مشخص می شود.

روایت های تشبیه امام غائب به خورشید

۱. شیخ صدوق با سندش به نقل از جابر بن عبدالله انصاری آورده است که او به حضرت رسول صلی الله علیه و آله عرض کرد: ای رسول خدا، آیا پیروان فرزند حسن بن علی علیهم السلام در روزگار غیبتش از او سودی می برند؟ آن حضرت فرمود:

إِی وَ الَّذِی بَعَثَنِی بِالنُّبُوَّةِ إِنَّهُمْ یَسْتَضِیُّونَ بِنُورِهِ وَ یَنْتَفِعُونَ بِوِلَايَتِهِ فِی غِیْبَتِهِ کَانْتِفَاعِ النَّاسِ بِالشَّمْسِ وَ إِنْ تَجَلَّلَهَا سَحَابٌ^۱.

آری سوگند به کسی که مرا به نبوت برانگیخت، آنان از نور او روشنی می گیرند و در غیبت او از ولایتش سود می برند مانند سود بردن مردم از خورشید اگرچه ابر، آن را پوشانده باشد.

۲. شیخ صدوق با سندش به نقل از اسحاق بن یعقوب آورده است که او از محمد بن عثمان عمری خواست که نوشته اش را به امام برساند و ایشان در ضمن توقیفی چنین فرمود:

۱. کمال الدین (تصحیح: علی اکبر غفاری، اسلامیه، تهران، ۱۳۹۵ق، چاپ دوم) ۱/۲۵۳، بحارالانوار (محمّد باقر مجلسی، دار احیاء التراث العربی، بیروت، ۱۴۰۳ق، چاپ دوم) ۳۶/۲۴۹.

وَأَمَّا وَجْهُ الْإِنْتِفَاعِ بِي فِي غَيْبَتِي فَكَالْإِنْتِفَاعِ بِالشَّمْسِ إِذَا غَيَّبَتْهَا عَنِ الْإِبْصَارِ السَّحَابُ.^۱

و اما چگونگی بهره مندی از من در روزگار غیبتم، مانند سود بردن از خورشید است هنگامی که ابر، آن را از دیده ها می پوشاند.

۳. شیخ صدوق با سندش به نقل از سلیمان بن مهران آورده است او از حضرت صادق علیه السلام پرسید: مردم چگونه از حجت پنهان سود می برند؟ و ایشان در پاسخ فرمودند: همان گونه که از خورشید سود می جویند هنگامی که ابر آن را می پوشاند.^۲

همانطور که می بینیم در روایت های بالا امام علیه السلام را به خورشید پشت ابر تشبیه کرده اند، و در تشبیه و جوهی وجود دارد که می توان با بیان آن به فوائد امام غائب پی برد.

علامه محمد باقر مجلسی به هشت وجه از آن وجوه اشاره کرده است که برخی از آنها چنین است:

۱. نور هستی، علم و هدایت با واسطه آن امام به خلق عالم می رسد، چنان که به واسطه خورشید نور به عالم می تابد.

۲. مردم با همه سودهایی که از خورشید پشت ابر می برند منتظر بیرون آمدن آن از پشت ابر هستند و در هر لحظه هم انتظار دارند که ابر برطرف گردد و قرص خورشید پیدا شود تا از آن سود بیشتری ببرند.

۳. گاهی آفتاب از میان ابرها بیرون می آید و برخی آن را می بینند، امام غائب هم گاهی ظاهر می شود و دیده بعضی با دیدن رخسارش روشن می شود.^۳

و برخی نیز نوشته اند که روشن ترین وجه در این تشبیه، آن است که روشنائی روز، دلیل وجود خورشید پنهان است و همان طور که عموم مردم از نور خورشید پنهان بهره می برند، عموم مردم از انواع برکات امام غائب بهره مند می شوند.^۴

برای آگاهی از پاسخ های تفصیلی بنگرید به:

۱. سید حسن افتخارزاده، گفتارهایی پیرامون امام زمان علیه السلام، صص ۱۸۰ - ۱۹۸.

۲. کامل سلیمان، روزگار رهایی، ترجمه علی اکبر مهدی پور، ج ۱، صص ۲۲۱ - ۲۳۸.

۳. حسین استاد ولی، امام مهدی آخرین یادگار الهی، صص ۵۳ - ۶۶.

۱. کمال الدین ۲/ ۴۸۳ - ۴۸۵، حدیث ۴.

۲. الأُمالی (کتابچی، تهران، ۱۳۷۶ش چاپ ششم) / ۱۸۶، بحارالانوار ۵۲/ ۹۲.

۳. بحارالانوار ۵۲/ ۹۳.

۴. دانشنامه امام مهدی علیه السلام (محمد محمدی ری شهری، با همکاری محمد کاظم طباطبایی و جمعی از پژوهشگران، ترجمه: عبدالهادی مسعودی، دارالحديث، قم، ۱۳۹۳ش، چاپ اول) ۳/ ۲۲۴.